

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ на годину 6 ф., на по године 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

За БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ и све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франка, на по године 10 франка, на четврт године 5 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И БЪИЖЕВНОСТ.

Преплата шаље се у плаћеним писмима непосредно администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетињу, а може се и картом упућеном на пошту у Котор. Дошле шаље се уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се, по простору који заузму из петита, 7 новчића од реда за први пут, а за сваки даљи пут по 5 новчића. За огласе веће и на дуже пријеме поуплаћа се.

ЦЕТИЊЕ, 7 августа.

Прије неколико дана примили смо од „Кореспонденци Виро“ а из Беча депешу, којом нам јавља, да су неки листови разнијели глас, као да је овдје на Цетињу откривена некаква завјера, — а сјутра дан и лондонски „Рајтер“, доноси исту вијест, обраћа се нама с питањем, шта је у ствари.

Можете преставити себи, како смо се зачудили тој лудој злонамјерној новости, премда смо навикнути на сваковрсна изненађења од стране извјесног дијела аустро-мадарске пресе, вазда перфидне према нама.

На што досадави непрекидни низ недостојнијех и злонамјернијех измишљотина ми нијесмо се ни вјешти чинили, а све у нади, е да би том извјесном дијелу аустро-мадарске пресе откуд год вјетар дунуо, да се већ једном прође несмисленијех зајевница на сирам једне државице, која се мирно у свом куту развија; но када тога благотворног вјетрића с те стране не би, бар ће нам дозвољено бити, да коју сами, не у обрачу, већ у хатар истине проговоримо.

Горепоменути дио аустро-мадарске пресе донесе, дакле, вијест, да је код нас откривена једна завјера противу нашег Господара, а из веће перфидије доноси, као, тобож, да је та вијест потекла из Биограда. Српске престонице, из Биограда, родног брата Цетињу, из Биограда, који с оправданијем поуздањем ослања се на Цетиње, као на самога себе.

Сад славна пиванска чивучка продана перфидна пресо, која си ти сама ту завјеру сковала, чуј и знај, да заиста једна завјера постоји међу нама, али мало друкије природе, но она вања, па и више можемо вам казати: у тој завјери учествују и сви Црногорци, мали и велики, старе и младе, мушко и женско. Истина је жива, да постоји завјера, и поодавно смо се завјерили, да ћемо сви умријети, да ћемо прије сви листом изгинути, но ћемо допустити, да и једна длака фали по жељи наших перпријатеља са главе нашега Владоаца.

Завјерили су се Црногорци одавно и то, да се никад никога, осим Бога, не боје; завјерили су се, да до смрти не заборава оно, што им се неправедно отело; завјерили су се, да потлачену браћу неће никада напустити; завјерили су се, да ће с њима заједно и живљети и гинути; завјерили су се, да док год се не настане слободни у слободној својој кући, да ће сви догле непомрљиви остати.

Као што видите, постоји овамо крупна завјера, те се радујте, ако вам је баш то мило, сви непријатељи Црне Горе, сви непријатељи Српства, сви непријатељи цијелог Словенства. Па да ваша радост још већа буде, ми вам још и ово довикујемо: овој су се завјери придружили и сви остали Срби, који нијесу заборавили старе аманете, у овој је завјери, најпослије, цијело Словенство.

Ето каква завјера постоји у овој земљи, у којој је Владоац-Господар у исто вријеме и отац свију својих поданика, без разлике вјере, с којима дијели свако добро, као гођ и зло, у којој суза поданикова изазива сузу на јасном соколовом оку Узвишеног Владоаца.

У завјери, коју ви сковасте, није наш Књаз Насљедник и зет Књажев, Књаз Петар Карађорђевић: они оба у најирве снадају у коло наших, а не ваших завјереника, на уз њих и цијела наша владалачка кућа.

Ето такве завјере ми умјемо правити, а те су природне и оправдане — а за друге ми не знамо.

ГЛЕДСТОН НА ВЛАДИ.

Као што је познато нашим читаоцима из телеграма, инглески је парламент фактично отворен у четвртак, 4 августа н. к. и то без престоног говора, и одмах су сједнице одложене до понедељника.

И ако су сједнице одређене биле у понедељак у 2 сата послје подне, многи су чланови још изјутра дошли у здање парламента. Већ у 1 сат послје подне сви су били на својим мјестима. Пред здањем парламента снапа свјестина дочекала је „великог старца“ особито демонстративно.

Кад је Гледстон улегао у салу, његова партаја са великијем одушевљењем дочекала га је. Ирландци су се подigli, скинули су капе и њима машући одушевљено поздрављали су свог заштитника.

Топ, садржина и обим престоног говора свједоче, да је тек у потоњем часу ријешено да се и та формалност пакнадно изврши.

У престоном говору инглескијех владалака не изражава се њихов, но поглед њиховијех првијех министара са дружином. И у овоме говору Салзбери није могао сакрити свој ијед, што је противна партија одржала побједу, и што мора сад уступити своје мјесто своме начелном противнику. За то је у бесједи лакопчан и дрзак, кад каже, да је сав законодавни рад прије ове сесије свршен, те није потребе, да се на томе што у овој сесји ради, него господа посланици могу ићи својим кућама и почивати, а да ће се у другој сесји са измијењеном већином наставити рад у досадањем правцу. Ово је било просто изазивање, да одмах противна партија изрази своје неповјерење кабинету Салзберијево. То се и догодило. Кад су конзерватори предложили проект одговора на престони говор, истичући особито заслуге владине на законодавном пољу, ставили су захтјев, да се опозиција изјасни отворено односно „Home rule“ На то су либерали одмах унијели своју поправку тог адреса, додавши да влада мора уживати повјерење доњег парламента и земље, а то сад не стоји те никакво друго питање прије не може доћи на ред, док се ово не сврши.

У даљем препирању у доњем парламенту Редмонд је изјавио, да ће он и његова партаја дати свој глас за поправку у адреси, да се збоци дотадања влада, само је захтјевао, да се либерална партија изјасни односно својијех планова, а већ вјерује да ће извршити своје обећање односно Ирске. Парлименти, захтјевају свој

парламенат, који ће имати право да слободно и неограничено контролише државне ирске послове, а такође да се на првом мјесту стави уређење „Home rule“. И Гошен се изјаснио, да опозиција већ не може кутати односно „Хомрула“. Само сумња, да ли ће либерална партија са разнокарактерним већином у стању бити сад извести своје планове, да ли ће за то бити и гласови партије народњака и радника. Пред бирачима није „Хомрула“ истакнут као главно питање, већина је Великобританске против „хомрула“. Унионисте својом духомшћу сматрају бранити цијелокупност државе. Мак Карти нашао је на ирску политику владину. Захтјева, да либерална партија да увјерење, у случају ако овог пута и не прође бил о „Home rule“ у горњем парламенту, да и најријед на првом мјесту, ова тачка стоји у либералном програму.

Гледстон је изјавио, да се не да замислити у Ирској добар ред и вршење закона, док они не одговарају народнијем симпатијама. Закон приморавања не треба да остане ни часа у законодавству дуже, но то захтјевају услови парламентарног периода. Одношаји Инглеске према Ирској на првом су мјесту. Он тражи за Ирску оно, што је већ Мак-Карти у главном споменуо.

У горњем парламенту Салзбери силно је устао против „хомрула“; особито је лордовима петита ту околност, да Гледстонова већина постала је само тиме, што су се њему придружили Ирци.

Најпослије дошло је у доњем парламенту до гласања и резултат је био, да је за неповјерење и промјену гласало 350 против 310, који су били на страни владе. Ушљед тога министарски је савјет ријешило да поднесе оставку. Оставку је Краљица прихватила и повјерила Гледстону да састави нови кабинет. Пређашња вијест, да неће Розбери ући у нови кабинет доказује, да се водила борба и око тога, оће ли се више или мање у спољној политици остуити од пређашњег програма. Телеграфска вијест од 5 августа каже нам, да је министар иностранијех послова о тоа нети, те ће у спољној политици заступан бити умјеренији, помірљивији правац, у ономе смислу, као што је то већ исказано било у подузваничном органу данашње владе, у „Daily News“. Па и оно је доста.

ПРЕГЛЕД ЛИСТОВА.

„Свѣтъ“ о нашем трговинском уговору с Францусом нише:

„Међу Француском и Црном Гором закључен је трговински уговор. Значај тога уговора, као трговинског, није Бог зна како велик: трговина мале Црне Горе са великом Француском, односно, познатија је. Ипак наша поштована савезница склала уговор с малом славенском државом и тиме признаје важак стратегијски значај, који имаду храбри Црногорци на Балканском полуострву и на југозападној аустријској граници. Овај уговор и држање Француске штампе у ствари потовних политичкијех убистава у Созији, доказује, да је у Балканкијем стварима политика Русије и Француске истоветна.“

Врло је значајан уводни чланак о спољној политици у Инглеској, у листу „Daily News“, подузваничном органу нове инглеске владе, приликом доласка у Инглеску њемачког Цара. Ево у изводу, што се у томе чланку каже.

„Њемачког цара данас очекују у Коуз и он, наравно, биће дочекан онако, како с правом њемачки народ то и очекује. И ако

посјета њемачког цара нема политичног значаја, ипак њему, цару, мило би било, ка што кажу „Опште сјеверо-њемачке новине“, дознати, какве погледе имаду на спољну политику људи, који ће до који дан доћи на владу. Нарочито пак цар би рад био знати, каква ће утицај имати промјена министарства на досадање добре одношаје између Инглеске и Њемачке, те, посредно, и тројног савеза. Односно тога он, цар њемачки, не се ништа не брине: никакве промјене у нашим добрим осјећањима према Њемачкој неће бити. Ново ће бити једино ово: влада ће инглеска и према Француској исто тако добро бити расположена, те ће је у свијем њенијем мирнијем смјеровима потпомагати. Многима у Јевропи овака ће се политика учинити чудноватом и просто немогућом. Нијемци или Франци просто не може замислити политички живот без савеза. Он ће тешко моћи вјеровати, да пријатељство с Француском не вуче за собом погоршање одношаја са Њемачком. Главно ће старање бити либералне владе, да Француска види у Инглеској владу, која нема никаквијех рђавијех смјеровова односно њо, владу, које политика нема ни најмање жеље да извуче какву корист из њезине несреће или понижења. Истина, тешко је нагазати се између два сунарника, не склањајући се искључиво на страну једног или другог, али ипак то је могуће, и то ће брзо бити доказано. Оно добро расположење према Француској ни у каквом случају не значи, да ће то бити на штету добријех одношаја са Њемачком. Можемо од наше стране истакнути тај факт, који господари над политичкијем положајем, а то је одржатост инглеског народа према свијем савезима, који вежу слободу кретања и дјелања (entangling), начело слободнијех рука. Погрешка конзервативног кабинета уира и састоји се у томе, што ове истине није изјаснио, као што треба. Сад на један, сад на други начин конзерватори старази су се, да у Француској учине упечаток, као да на њу инглеси гледају, као на државу, коју треба задржавати у извјеснијем границима, и да они особито желе, да буду у добријем одношајима са онима, које она, Француска, држи за своје непријатеље. У интересу опште-јевропског мира много ће се добити, кад и овог неспоразума постане“. То је у изводу мишљење органа либералне партије, то је мишљење, а може се рећи и програм односно спољно политичке нове либералне владе у Инглеској. Ово се слаже с цијелом прошашћу „великог старца“, потцино одговара општијем његовијем либералнијем начелима. Искрени пријатељи мира могу с радошћу поздравити овај нови правац у инглеској политици и безбрижно у најближу будућност погледати.

По потовним вијестима од изложбе у Берлину, нема ништа: од 1200 њемачкијех индустријскијех друштава њих 700 изразили су се за изложбу у Берлину, премда многи под некијем условима; 500 установа, у томе броју двије велике експортне фирме, изразили су се против изложбе. Ушљед неповољног уопште одзива са свију страна влада Њемачка, одустала је од своје намјере. Вијест о овоме примљена је у либералном логору са сажалењем „Völsche Zeitung“ ево како завршује свој уводни чланак о овоме: „одустајање од свјетске изложбе послужиле у Француској и ван граница Њемачке уопште као доказ сиромаштине њемачке народности.“ Напротив конзервативна штампа узимље у заштитну графа Канриви од пријекора, због тога што та замисао није се могла остварити и хвали владу, која је од тога одустала, имајући у виду економске неприлике у земљи.

МАРОКО И САЛЗБЕРИ.

О политичном ровењу у Мароко у своје вријеме у нашем листу наговјестили смо. У разнијем странијем листовима налазимо даље о томе још и ово:

Министарство Салзберијево, претрпивиши пораз у мароканском питању, тако да се изразио, преко својих органа стало је ширити вијести, да онај трактат, који

Његуши, 3 августа.

(Београд и Залоканска пешина.)

Одавно вам нијесам ништа писао, али готово нијесам ни имао што: но сада ево имам хвала Богу оно, што је за нас најбоље, а то је, да сви усејени у опште обећају најповољнију жетву, која ће из овог племена изагнати глад — ту непријатно не снесу гошћу, која нас и без звања походи и постојано ево већ 5 година, али ове године већ је пошла још око Видова дне. И нека иде и певићка се!... Толико о летини, а сада на другом мјесту да вам кажем не којеко ријечи односно једне подземне пећине, коју сам ево данас походио, те сам је појмљиво прегледао и тако о њој као истинито могу ово јавити:

На Врх Крсеца, има неколико крчма, једна од тих јесте А. Шарана; близу којеког пута — готово до паритета. Овај крчмар А. мало даје од крчме, у којој стањује, поје прије три пећење дана, да огради нешто појате на другој страни пута. Нашавши zgodно мјесто, он и почне радити при једном брежуљку од сјеверне стране којеког пута. Када се сучухте градо уз брежуљке, обично се брежуљак одијеца. Гад су тако ови радници копали брежуљак, укаже им се највише неки мали отвор, па по том све већи, док изваде један камен у прјечнику 70-80 ц. м., а мало више од тога отвори се гротло или врата ове доста интересантне пећине. Ову пећину походио је више знатних лица, и ја не знам, је ли још ко што о њој рекао, а ако буде — нека и ово у прилог тога поје. Пећина је дуга око 35-40 м. Ова дужина простире се од сјеверо истока на југо запад; а широк је 5-5 1/2 м. За ширину кажем, да ни у два метра није једнака, и је врло различна, а то се неможе казати и за њену висину.

Чим се уђе помоћу лестве од два и по метра, стије се у најшири и највиши њен дио, где срете на први мах највећа тмина, што се оно рече: „ни прета пред очима“; али ту мраку расвијетли јасна свјетлост свијеће, без које нема пута. На први поглед при уласку виде се само за неколико стона око само прете стјепене — литови, али пошто прођем 5-6 корака, отвори се човјску највећи прозор природне вјештине, коју капавица може да створи, лижући и циједећи се из кречњак. Тамо дуж циједе дужине изнад себе и испред себе гледајући источно видите неброј камених свијећа — сталактита, који су фино извесени разних облика фигурама оједина; тако то дивно изгледа, често, да не може човјек својих очима одојити, јер је све дивно излизано и удешено као сабе у улашту, или можда још и љепше. Сталактита имајући врста, како по облику, тако и по количини; њих није лако описати јер и најједнотипнији кичица би имала посла, док би им у цијелости праву слику на видик изнијела; тако исто и гледајући к западу има шта пакити да се види само што су ови саема истити према првим.

данас пред нашим очима збива, пратило је и све наше првашње ратове на Истоку. Поред свију наших напора, ми никада нијесмо могли коначно да ријешимо нашу задаћу. Ми смо се морали свагда устављати пред несавладајивим тешкоћама ове задаће, пред тврдим бедемом испреплетаних интереса и естрада, које су наши успјеси изазивали. Али свакијем ратом ми смо чинили нови корак к достигнућу наше крајње цијељи. То је она крвава и славна црта која је повучена кроз сну нашу историју и која нас мора неизбјежно довести да испунимо нашу историјску мисију — ослобођење хришћанскога Истока. Макар како били неавршени резултати Берлинскога конгреса, опет су они нови корак напријед по староме путу, корак веома важни и ако је купљен по скупу цијељу.“

Врло су значајне ријечи, којима свршава поменута владина изјава: „Берлински конгрес само је одмор, почивка на томе тешкоме путу. Цијенећи га с те тачке гледишта, Русија из прошлости црпи вјеру за будућност.“

Пошто смо у главном изложили ток и карактер руских односа са Турском, привешћемо овдје потпуни списак руских изасланика, посланика, резидената и великих посланика, који су били руски заступници у Цариграду, почев од краја XV вијека, па до наших дана.

Ми смо овај списак саставили захваљујући благодатној помоћи директора Московскога Главнога Архива Министарства Иностранних Дјела, барона Т. А. Вјулера и главнога његова помоћника В. А. Уланицкога, а основан је понајвише на званичним списцима и другим документима, који су у реченоме Архиву — томе правоме хранилишту старих руских државних аката, чувају:

1496—1498. Столник Михаило Андријевић Плешчејев и Константин Авксентијев. 1499—1500. Алексеје Голоухастов. 1501. Авдија Кутузов.

видљиве знаке на споменик његов. Полажу и клањају се праху непамятног јунаку нашем. Поштовање изказано на овај мајунан начин велики Вељкови и наши савних предака нека буде затога и јамека да ћемо ево ми, потомаци Вељкови, угледати на његова дела кад год устреба борити се и бранити нашу лијену домовину.“

Рукујући се данас на Вељковом споменнику, овом свијетлом знаку пошто вања див — јунаку — са Србијом и свих српских крајева кличу: Слава Хајдук Вељку!“

На посљедње ријечи поновио је скупљени народ у три пута: Слава Вељку! — Послије су полагале вијенце редом разне дружине и општине. Сваки је човјек пропратио са неколико ријечи вијенац, који је положио. Вијенаца је било око стотине. На свршетку је председник приређивачког одбора за ову свечаност саопштио народу највеће приложнике за овај споменик. На првом мјесту казао је да је земљинге за споменик откупил и дао један сељак из Видровца, да је дао прилог од 2000 динара један Његотинац и т. д.

По свршеној свечаности код споменика унарађени баталион пјешадије и батерија завршили су свечаност паљбом плотунском а тако су и отпочели светковину. Посље тога литија се вратила истим редом у сјоборну цркву одакле се разишао свијет у најљепшем расположењу.

Послије подне веселио се народ играјући на пици пред црквом саборном а у вече „Биоградско пјевачко друштво“ давало је концерт, који је походио не обично. По концерту играна је настала и трајала до неко доба ноћи.

На св. Илију походили су гости са Неготинска мањаштр Буков, где су имали прилике да виде радове пољопривредне, који су почети прије године дана уређењем и подизањем школе винарске и расаднице са америкаском лозом. Сваки походио пријатно се изненадио лијепим напретком тих радова и пожелио да се и остали српски манастири уреде, у погледу својих имања, по примјеру Букова манастира. На тај начин народно благаостаје знатно би се унапредило, јер би манастири били примјер и углед наметнога и доброга газдовања.

Овага дана у подне био је ручак, који је давала општина неготинска гостима у славу подизања споменика Хајдук Вељку. Приликом овога ручка пало је лијепих здравница.

Одмах по ручку гости са стране разишли су се испраћени од Неготинца најјердачије снабдевени беслатним подвозном обилно до Радујевца како при долазку тако и при повратку.

На завршетку радујем се, што могу да кажем да је како дочек и испраћење гостију тако и сна припрема око ове светковине лијеп доказ за Неготинце, да су заслужили захвалност од свијех Срба и пријатеља, који су гостовали код њих. Хвала им!

народнијем актом промијењене су границе Србије, умањен је рок пребивања руске војске у Бугарској, Грчкој су исправљене границе у Епиру и Тесалији и тијем повећано њено земљиште, Босна и Ерцеговина дате су Аустрији да њима управља и дато јој је право да може држати посаду и у Новопазарском санджаку. Територија коју је султан уступио Русији у Малој Азији умањена је тијем, што су Турској остали Алашкерт и Бајазит.

Коначни мир са Портом закључно је књаз Лобанов Ростовски 27 јануара 1879 г. којим је одређено, да „обје државе објављују, да су услови Берлинскога уговора, који су седам држава закључиле, заменили оне тачке Сан-Стефанскога прелиминарнога уговора, које су биле одмијењене или измијењене на конгресу“. Шљедећим тачкама коначно су се потврђивале оне тачке Сан-Стефанскога уговора, које нијесу биле одмијењене или измијењене Берлинским уговором.

Мислимо, да неће бити сувишно ако приведемо овђе суд кога је руска влада изрекла о значају Берлинскога конгреса и из кога се види, да овај конгрес није оправдао наде, које су на њега полагане, јер је главна његова задаћа била, да уништи плодове руских побједа.

„Историја ће пресудити у колико је Берлински конгрес оправдао очекивања, у колико су широке биле његове намјере и на каквој су висини стојала његова суђења; она ће показати и то, да ли су учасници конгреса били кадри да се ослободе од египаза и завидљивог супарништва, једном ријечи, она ће показати у колико су на томе конгресу нашле одзива великодушне намјере руске, које су руском крвљу започаћене. Плодови ће показати какво је било дрво.“

Предвидећи тешки утисак, који је Берлински конгрес учинио на свакојега руса, владина изјава додаје: „то што се

1) „Правительственный Вѣстникъ“ 27-го июля 1878 год.

био шанец и на ком је Црња изгубио своју витенку душу, највијепена је мраморна пирамида у висини од 3 метара. Мрамор је црвен а додвљен са Гребена на дугину, где се отпочела регулација његова. На пирамиди с јужне стране највијепено је релјефно сличење Хајдук Вељково. Ово је допреје изразито слично слици уметник Ђука Јовановић.

Прослава око подизања и отврђања овога споменика трајала је три дана: 18, 19 и 20 јула о. г. Првога дана данано је највијепачији инициј подижује Хајдук Вељку. Другог дана одслужена је служба свечава у саборној цркви. Овој служби присуствовали су гости, који су дошли на ову светковину. Гостију са стране било је највише из Биограда благадарећи заузимању „Биоградског пјевачког друштва“, које је припремило средства за путовање. „Биоградско пјевачко друштво“ пјевало је на служби и на тај начин обратило пажњу свих богомољаца на лијепи и хармонично пјевање црквено. Међу гостима био је министар војени г. Дим. Бурић, председник биоградске општине г. Милован Р. Маринковић, дивизијар тимочке дивизије пуковник г. Јеврем Велимировић, библиотекар народне библиотеке г. Милан Т. Милићевић, министар у пензији г. Милан Кујуновић и др; многи официри, чиновници и грађани. Из цркве се кренуло свјештенство с барјацима и вијенцима ка мјесту где је подигнут споменик. Свијета је било пет-шест хиљада душа тако, да се пролазило с тешком муком кроз улице градеке. Пред спомеником стајао је баталион пјешадије, а у пољу до градекога гробља једна батерија.

Код споменика било је водоосвећење а за њим је војена музика свирала химну, „пјевачка биоградска дружина“ отијевала „Тебе Бога хвалим“. Прије полагања вијенаца говорио је министар војни г. Дим. Бурић у славу Хајдук Вељку изложив његову радњу у рату за ослобођење Србије и његову личну храброст као беспримерну у ратној повесници. По свршеном говору положио је вијенац на споменик послан од Његовог Величанства Краља Александра I. даље вијенац послан од Краљевских Намјесника, за тим вијенац послан од чланова Владе Краљевске. За овим је положио вијенац на споменик г. Теша Велимировић пуковник, послан од пједокушне војске српске. Р. Панта Трифуновић мајор, положио је вијенце послане од разних војних одједења из Зајечара, Књажевца и Пирота. Крајинци су положили вијенац преко сталног окружног одбора, а Његотинци преко председника своје општине. У име Биограђана и биоградске општине дошло је изасланиство нарочито у лицу председника општине г. Милована Р. Маринковића, и одборника: г. г. Велимира Тодоровића адвоката, и Николе Х. Поповића пензионера. Г. Маринковић полагајући вијенац нацињен од природнога цијеља, изговорио је ово неколико дирљивих ријечи: „Крајинци! Преставници Биограда, престолнице ослобођене Србије, за коју се борили и погинуо неустраниви бранилац Крајине, Хајдук Вељко Петровић,

добиле независност, постајала је нова аутономија, премда вазална, словенска књажевина — Бугарска; земљиште Црне Горе знатно се повећавало; Порта се обвезивала да ће завести реформе у хришћанске покрајине и увести тамо устав кога ће израдити особита комисија јевропских делегата; Русија је добијала јужну Бесарабију, која јој је била одузета по Парискоме уговору (мјесто ње Турска је уступила Румунији Добручу) и градове: Ардахан, Карс, Батум, Бајазит и земље до Сахан дуга.

Пошто се Русија за вријеме приврса, који је изазвао потоњи рат, непрестано обраћала великим државама да заједнички раде, она је доказала и сада, кад је сваки отвор турски био немислим, да није најмјерна ријешавати источно питање с тачке гледишта личнога честоубља и да оов питање мора бити ријешено у Јевропи а не у Турској и то да га ријеше све државе сходно њихим интересима.

Резултат великодушних руских намјера познат је и њиме су се још једном потврдиле оне ријечи великога познаваоца Истока, Провеш Остена: „оно што у погледу Туреке називају источним питањем, само је питање међу Русијом и осталом Јевропом.“

„Јевропске државе, желећи ријешити у смислу оцњег јевропскога строја и саодговорно одредбама Парискога уговора од 30 га марта 1856 г. питања, која су покренута на Истоку догађајима потоњих година и ратом, који се свршио Сан-Стефанским прелиминарним уговором“, сазвале су у Берлину Конгрес, којег су резултати изложени у Берлинскоме уговору од 1 га јула 1878 године. Овај је уговор апатио измијењено одредбе Сан Стефанскога уговора: умањено је територију Црне Горе и Бугарске, одвојивши од ове потоње особиту привилегирану покрајину, Источну Румелију, која је остала у вишој зависности од султана. Тијем истијем међу-

1) Увод у Берлински уговор.

је пред Божијом инглески посланик султани мароканском Мулај-Хасану, не садржи у себи никаквијех захтјева, што нијесу већ познати, уопште ништа таквог, чим се не би могле подједнако с Инглеском користити и све друге јевропске државе.

Сад се види, да је то најмјерно извртање истине, као год и изкривљивање Француске, као да су тобоже њене интриге посматраје, да се закључи споменути уговор.

Што се тиче потоњ тачке, Француска се само ограничила изјавом, упувањеној мароканској влади, да она жели и за се све оне погодбе, којима би се Инглески држави дакле повластице, а поштем је потоња увијеравала, да она никаквијех засебних, неприступачних, другијем државама повластица не тражи, такав поступак Француске ни сјенке интриге на себи не носи. Само се може рећи, а је у овоме случају Француска била опрезна, будна на стражи својих и опште јевропских интереса, јер је она знала, да конзервативна влада Инглеска не бира средства, да постигне своје цијељи. У осталом да вријеме пребивања Сира Чарлза Смита у Фецу, француски посланик није ни био у мароко, те није ни могао чинити интриге.

У ствари уговор, који је подио на потврду мароканском султани инглески посланик, садржи у себи, осим објелодањенијех у инглескијем листовима, још и ове тачке: бр. 9. уређење мароканске државне банке под управом, наравно, инглескијех капиталиста. Бр. 10. Установа у Танжеру чете варошко полиције опет под заповјед ништом инглеза Блен Маклина. Бр. 13. Инглесима се допушта, да могу подигнути тврђаве на Маринскијем нивосима (проти в Гибралтара). Бр. 14. Инглезу се уступа искључиво право експлоатисања шума путиног дуба у Тагуану и Ларонину. Бр. 16. Признаје се право Инглеској, да влада предгорјем Јуби. Све ове тачке савршено се косе са изјавама пређашње конзервативне владе. Тешко да би и друге државе, које су подупирале инглеског посланика на мароканском двору, т. ј. Шпанољска, Италија и Немачка, пристале на све горње тачке, које су им стале у знате тек, кад су биле објелодањене у танжерском листу.

Да није влада Салзберјева већ пала, она би због овог ојаско мога та издржати жестоки напајај у парлманту. Либерали ће на ово дручичје погледати, премда колонијална политика у главном и под новом владом теби ће својим досадашњим путем.

ХАЈДУК-ВЕЉКОВ СПОМЕНИК У НЕГОТИНУ.

Биградски Одјех доноси:

Извршено је једно лијено и родољу биво дјело. Подигнут је видљиви знак поштовања јунаштву. Јунаштво је ријеткоет, а јунаштво Хајдук Вељково само вјековима се тражи. Неустрашим браниоци Крајине одужило се садашње покољење у Срба подизањем споменика. У Неготину, у тако званој влашкој махали, на мјесту где је

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“
РУСКИ ЗАСТУПНИЦИ
У
ЦАРИГРАДУ
1496—1891,
историјски преглед
В. ТЕПЛОВА
(превод с рускога.)
(Свршетак.)

У ратноме манифесту напомињало се ово свагдашње живо уеашње рускога цара и народа у судбама потлачених хришћана у Турској и жеља да се њихов живот побољша и осигура. Ради тога да се одржи мир, говорило се у манифесту: „Ми смо ставили Себи за задаћу да се дође до побољшања стања источних хришћана путем мирних преговора.“ Поред свега тога наша уељвања нијесу довели до жељене цијељи: Порта није хтјела да поедуша јединодушну жељу хришћанске Јевропе, „пошто се до краја нецрпало наше мирољубље. Ми смо принуђени гордим прокошењем Порте Отоманске, да се обра тимо силн оружја“. Манифест се свршава ријечима: „Ми смо исказали намјеру, да ћемо самостално поступати, кад нађемо за нужно и кад част Русије тога захтјевала буде. Сада, признајући благослов Божи на нашу храбру војеку, ми смо јој заповиједили да ступи у прједјеле Туреке“.

Сјајне побједе довеле су руску војеку у Сан Стефано под самим Цариградом и ту су, 19 фебруара 1878 године, граф Н. П. Игњатијев и А. И. Нелидов закључили предиминарни уговор мира, по којему су Црна Гора, 1) Србија и Румунија

1) Црна Гора била је и до тада независна. Прев.

Али ипак сви уопште сталактити заслужују особиту пажњу, јер их има великих за два боја човјечја, а опет мало мањих и мањих док се при стијени виде тако маленијех да их једва видиш; неки су неона дебели, други опет потањи и т. д. а има их и танких цјевчица, као ржана сламка, а тако су и шуљци. Али је штета што су се у њу увукла одмах нека дје чурлија, те су много те љепоте поништила. Највећи стуб, који је био са врха до дна, је сломљен, и још много мањих. Казао сам да јој је дужина неједнака, а то исто вриједи за подножје и висину. По подножју нема много — сталагмита, до само што има неброј фигура, које се вијугају на подобјих мозајка, само што су ове разумије се једне боје, а сасма различног облика. Ово се налази у њеном најкраћем подању, до којег се мора доћи из великог простора, сасвим побачуке, јер пошто се прође два дијела пећине, све то ниже спушта се њен свод до $\frac{3}{4}$ метра и ово снижавање траје 6—8 корака. Када ово прођете, онда се уђе у крајње одјељење којег је подножје доста равно и по њему поменуће фигуре, а између њих има оједина од иловаче. Подножје без овог одјељења сво је неједнако, тако да су се читаве гомиле начиниле од оједина које су испуцале на неким мјестима, а по оним великим гомилама има и сталагмита колико нога до кољена, колико песница и човјечја глава и т. д. али сам видео да их је и сломљено доста.

У овој пећини нема Бог зна какве хладноће нити других појава, осим само по ње која капља што мукло дужи на тле и то доста ријетко.

Што се тиче везине геолошке стране, она се само препоручује, и према овом што сам, као болестан, о њој казао, чини ми се, да би требало заштите.

В., У.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Угарите њиве.

У прошлим годинама писато је по нешто о угари; али кад смо прегледали све што је о томе писано, нашла смо, да ова ствар није у оној мјери исцрпљена, у којој заслужује, и се тога ћемо о томе, сад кад је баш томе вријеме, опширније да проговоримо, јер је то један од најважнијих радова у земљорадњи.

„Гар е њ е“, или „угар е њ е“, што значи: превртати, ситнити земљиште, познат је посао земљорадникама, али су гледати, о стању, у ком треба да се угарена земља налази, врло разна.

Практичан земљорадник сматра гарено земљиште као најбоље спремљену њиву за сваки усјев без разлике; у гареној њиви сваки ће се усјев боље развити и бољим родом уродити. Гарешом се дакле свака врста земље најсавршеније спрема и то како с хемијског, тако и с физичког гледишта. Да је тако, ми имамо и спозналих, видљивих знакова. Гарена земља добије угаситију боју, и после најмање росе

видимо у њој извјестан степен влаге, јер ју је била у стању врло лако да прими; док је суње на негареној земљи росу осушило, на гарено се још за дуго упијена роса познаје; гарена је земља уситњена, тврде се грудве распаде, а оруће много лакше у гарену земљу продире. Гарена земља није општра, она је у руци лака, а под ногом гинка; између горњег и доњег слоја веза је јака и сигурна, ма да је горњи слој гарешом уситњен. Гарена земља шири се и по обиму, она заузима већи простор, она је шуљкавија, она се растегла, нараста је, као оно тијесто што порасте, кад се квасом замјени. Па онда и још нешто; погледни само, после неког извјесног времена, гарену земљу, па ћеш на њој примјетити неки зеленкасти прелив, који долази од сјајет снушних маховина а то је знак, да у гареној земљи има непрестано довољно влаге, и гарена земља не може никад, па ни при најжешћој суши, да попуца. Доцније укажу се и поједине в е њ е травуљине, што је знак, да у гареној земљи постаје сви најповољнији услови за клијање и порашивање.

Кад се угарене земље издоби, уситни, онда је тиме постигнут први услов, да све природне снаге на њу слободније утицавати могу, а то све иде у прилог бољем развијњу оног усјева, који на гарену земљу дође. Узмимо на примјер, да се нека стрњика одма после жетве стрмног усјева, политко преоре и предрља, а после изврсног времена у праву дубину преоре, и тако на миру остави; за 2 до 3 недјеље већ примјетићемо врло значајне промјене на тој њиви, предостављајући, да је земља довољно нетрошена, да је после овог орања остала непредрљана и да се за то вријеме, а после неке плахе кише и жестоке кише, није окорела. У гарену земљу продире ваздух много слободније и јаке, а ваздух се састоји поглавито из азота и кисеоника. Азот сам за себе, нема за земљу никакве вриједности, јер се он у земљи ничим не спаја, док се кисеоник врло брзо с разним тварима у земљи спаја, а те твари, којима се кисеоник у земљи споји, труну, сагорјевају и распа дају се, те је с тога, само кисеонику за љубав, врло добро и корисно, кад се земља што дубље преорава и уситни, и у том уситњеном стању што дуже одржава. дакле — као угар. Али ваздух има у себи редовно још и угљене киселине, које се ствара при сваком трулењу, сагорјевању и дисању; па онда има ваздух и извјесну количину нишадора, који постаје усљед трулења разних твари. Све то угарена, уситњена земља у своје шуљке прими и у тим се шуљкама те твари прикупљају и егзисту. Али те твари не сачињавају само најважнији материјал за образовање појединих биљних дјелова, а уз припомоћ минералне хране и најважнију биљну храну, него подстичу и разна хемијска преиначења у земљи, којима се органска и неорганска тијела у земљи растварају, да их биљке као храна усисавати могу. Осим кисеоника, угљене киселине и нишадора, од велике је важности и ваздушна влага која се на земљу таложи, ту оладити и у капљице

претвори и задржана, што је врло важно за земљину плодност, јер се у земљи одржава влага за случајеве, кад настане суша. Све се ово у пуној мјери само у гареној земљи остварава.

С тога је најважније, да земља сва испарања и талог, који се усљед трулења и сагорјевања стварају, у себе увуче и задржи, а то је највише у стању да учини гарена земља. Што је земља у стању да увуче и нагомила у себе што више тих испарања и талог, тим ће она плоднија бити, тим ће на њој биљке боље уснијевати, а то се све постигава — гарешом. Да се земља напоји довољно тих талог и осталих потребних твари за што бољу израну посејаног усјева, треба ту више времена — 5, 6, 7 и 8 недјеља, па и више, јер то све зависи од постојећег времена, од постојеће влаге, топлоте, чистог и облачног неба, вјетра или тихог времена и од дубље или плаћег гарена, јер све те околности утицају на брже или спорије сагорјевање разних тијела у земљи, а што је земља боље и дубље гарена, тим све брже и у већој мјери твари у земљи сагорјевају, а то све у већу корист посејаног усјева; јер што твари више усземљи сагорјевају труну, тим се више хране у земљи створи, а тиме нам се јаке осигурава боља плодност у земљи и савршенији пораст свију биљних дјелова над земљом.

У таквим околностима сјеме ће одма да проклија, а младе биљнице наћиће у својој непосредној близини готову храну, па ће с тога и брзо порашивати без престанка, и налазећи у свако доба у земљи ону храну, која им је за њихово подпуно развиће нужна.

Једно добро гарене, довољно је за више година; дакле не мора се једна уста њива сваке године гарити, али кад се гарити, треба на то pazити: да се то учини у своје вријеме да се одма, кад је земља умјерено влажна, да се од плуга роши, а не да се у грудвама или блату одваљује.

Чешће, а плитко орање, такођер не ваља; ту се само стаје на пут правилном сагорјевању и трулењу органских твари у земљи, које ће доцније сачињавати биљну храну, а уједно се и земља чешћим претварањем, без невоље, осушује. Боље је дакле гарити само једанпут, али у своје вријеме и доста дубоко, па тако оставити земљу за неколико недјеља на миру, да се у њој што више и што боље хране створи, и да се то стварање не спречи.

Да се циљ савршеније постигне, ваља њиву прије гарена нађубрити, а после и засенити. Ђубретом се наносе твари у земљу, које ће, не само служити као биљна храна, него ће својим сагорјевањем тропити, мекнати и поправити земљу, нарочито земљу чвршћу, а засењавањем се земља чува од исушавања и испаривања, и тако ће се у земљи непрестано одржавати нужна влага и топлота, а спречавање се пораст ситнијих травуљина, које су и за земљу и за усјев много штетније од крупних, које се лакше искорјенити могу. Да се циљ гарена најпотпуније постигне, најважније је средство као што виријед ре

космо, добро орање у своје вријеме, сад је земља у најумјеренијој влази, да се чврста, грудаста расгроши и умекша. Сад, после жетве стрмних усјева треба гарити, кад у земљи има довољно топлоте и ваздушних талог, што најбоље унапређује трулење и сагоревање и онда је прави угар.

Неки мисле, да је боље, кад гарена њива дуже не засијана лежи. То је погрешно мишљење. Земљодјелац не смије је ни у чему претјеривати. У гареној њиви, која преко потребе не засијана лежи, укорјене се разне травуљине много јаке, па их је после теже искорјенити; разне ситне штеточине, као буваџи, стоноге, гуидељи, жичице и т. д. јаке се упијезде па их је теже истребити; а осим тога, преко мјере лежећа гарена земља поново отврдне и циљ је одма промашена.

Ми не можемо, на посљетку, овдје означити тачне границе и вријеме за које треба њива да лежи гарена, јер то и од својства земље и од времена зависи, али дуже — у средњу руку узевши — од 6—8 недјеља, не треба да лежи, али можемо и морамо најозбиљније препоручити то, да се сваки земљорадник чува од претјераности и по једном и по другом правцу, а тиме тежу земљу два пута, а лакшу једанпут, а љубрену дуже, неђубрену пак краће вријеме на миру остави, јер љубрену треба дуже времена да сагорјева и у билну се храну претвори.

Скинулисте стрњину — угарите сад, па онда сјигте шта хоћете, све ће вам добро напредовати и обилнијим родом уродити, ако се преднаведене поуке придржавали будете! (Из „Тежана.“)

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 7 августа.

(С Двора). Његово Височанство Господар с Књазом Мирком и цијелом пратњом повратило се са свог пута по унутрашњости у понедјељник у вече здраво и весело.

(Личне вијести). Царско-руски министар-президент г. К. М. Аргиронупо отпунта у Руенју.

(Парастос). 1 Августа, дан смрти блаженопочинулог Књаза Данила, била је у саборној цркви литургија, а после је исте парастосе Књазу Данилу и Књагињи Даринки. Присутни су били парастосу: Њено Височанство Књагиња Милена, Њена Свјетлост Књагиња Олга Данилова, Његова Свјетлост Књаз Нашљедник Данило и Њине Свјетлости Књагињине, чиновничтво и мноштво народа.

(Дан рођења). 6 августа на дан рођења Његовог Царског и Апостоласког Величанства Цара и Краља Ау-

- 1512—1514. Дјак Михаило Иванович Алексејев (Гостенков.)
- 1519—1521. Борис Чолохвастов.
- 1521. Василије Михаиловић Губин.
- 1523. Иван Семеновић Брјухов (Морозов) и Русиан Козљанинов.
- 1534. и
- 1539. Столник Теодор Григоријевић Адашев.
- 1569. Иван Новосилцев, улак.
- 1571—1572. Андрија Ишчичи Кузински.
- 1584—1585. Борис Благов.
- 1592. Григорије Атанасијевић Нашчочкин и подјачи Иванов.
- 1594—1597. Данило Иванович Иселев и подјачи Аврамов.
- 1613—1614. Властелин Соловој Протасјев и дјак Данилов.
- 1615—1617. Петар Мансуров и дјак Самсонов.
- 1622. Властелин Иван Гавриловић Коцдрев и подјачи Бормосов.
- 1624. Иван Бегинев и подјачи Ботвинев.
- 1628—1629. Властелин Семен Јаковљев и дјак Евдокимов.
- 1630—1631. Властелин Андрија Савин и дјак Алфимов.
- 1632—1633. Атанасије Прончищев и дјак Бормосов.
- 1633—1634. Властелин Јаков Дашков и дјак Сомов.
- 1634. Василије Андријевић Коробкин.
- 1634. Властелин Иван Коробкин и дјак Матајејевић.
- 1636. Тумач Букалов.
- 1641. Драгоман Богдан Ликов и тумач Букалов.
- 1643. Столник Илија Даниловић Милославски и дјак Леонтије Назаревски.
- 1645—1648. Столник Стефан Василијевић Телешев (умрло у Цариграду 1646) и дјак Кузовљев.
- 1660. Драгоман Данило Кононов, улак.
- 1666. Поглавар од Стријелца Василије Михаиловић Тајњак, улак.

- 1667—1668. Столник Атанасије Нестеров и дјак Иван Вахрамјејев.
- 1672—1673. Тумач Василије Даудов и подјачи Вељуков.
- 1677—1678. Столник Атанасије Пороуков и подјачи Старков.
- 1678—1679. Властелин Василије Даудов и подјачи Вељуков.
- 1680. Подјачи Никифор Кудрјавцев, улак.
- 1681. Подјачи Тимотије Протопопов, улак.
- 1681—1682. Околнич Илија Чириков (умрло на путу) и дјак Прокопије Воцилин.
- 1685—1686. Подјачи Никита Алексејев, улак.
- 1699—1700. Дјак општинскога нијећа Емељан Иљатијевић Украинцев и дјак Чередујев, посланици.
- 1701. Књаз димитрије Михаиловић Голицин, велики посланик.
- 1702—1714. Петар Андријевић Толстој¹⁾ (доцније граф), такође.
- 1711—1714. Барон Петар Иванович Шафиров и граф Михаило Борисовић Шереметјев, велики посланици.
- 1712. Столник Аврамије Донухин „без звања“ послан је у Цариград с ратификацијом уговора о миру.
- 1713. Столник димитрије Бестужев-Жумин, велики посланик, с ратификацијом уговора о миру.
- 1715—1716. Јероним Натали, посланик.
- 1718—1721. Алексеје Иванович Дашков, такође.
- 1721—1735. Иван Иванович Непљујев, резидент.
- 1724—1726 и 1740. Александар Иванович Румјанцев, посланик.
- 1735—1745. Алексеје Андријевић Бешњак, резидент.
- 1745—1750. Адријан Иванович Непљујев, такође.
- 1751—1768. Алексеје Михаиловић, Обресков, такође и с њим

¹⁾ Шпацерањем се означава имена оних, којих је мисао имао стални карактер.

- 1765—1768. Павле Артемијевић Левашиов, отпрањник послова.
- 1774—1775. Христофор Иванович Петерсон, такође.
- 1774—1776. Књаз Никола Василијевић Ренши, велики посланик.
- 1776—1781. Александар Стахијевић Стахијев, посланик.
- 1781—1787. Јаков Иванович Булак, такође.
- 1792—1794. Александар Семеновић Хвостов, отпрањник послова.
- 1792—1794. Михаил Илароновић (доцније књаз) Голенищев-Кутузов, велики посланик.
- 1793—1798. Виктор Павловић (доцније књаз) Кочубеј, посланик.
- 1798—1802. Василије Стефановић Томара, такође.
- 1802—1806 и
- 1812—1816. Андрија Јаковљевић Италински, такође.
- 1816—1822. Барон (доцније граф) Григорије Александровић Страганов, посланик, и с њим
- 1818. Димитрије Василијевић Данков, отпрањник послова.
- 1823. Барон Петар Иванович Рикман, отпрањник послова.
- 1823—1827. Матија Јаковљевић Минчаки, такође.
- 1826. Александар Иванович (доцније граф) Рибонјер, посланик.
- 1829. Аполоније Петровић Бутељев, отпрањник послова.
- 1829. Граф Алексеје Теодоровић Орлов, велики посланик.
- 1829. А. И. Рибонјер, посланик.
- 1830. Барон П. И. Рикман, отпрањник послова.
- 1830—1837. А. П. Бутељев, посланик.
- 1833. Граф А. Т. Орлов, вел. посланик.
- 1834. Барон П. И. Рикман, отпрањник послова.
- 1837—1838. Барон П. И. Рикман, такође.

- 1838—1843. А. П. Бутељев, посланик. У вријеме његова осуетва од маја 1840 до новембра 1842 год. В. П. Титов, отпрањник послова.
- 1843—1846. Владимир Павловић Титов, посланик.
- 1846—1847. Михаил Михаиловић Устинов. По највишој заповиједи послан у Цариград да привремено управља мислијом.
- 1847—1853. В. П. Титов, посланик.
- 1853. Александар Петровић Озеров, отпрањник послова.
- 1853. Књаз Александар Сергејевић Меншиков, велики посланик.
- 1856—1859. А. П. Бутељев с особитом поручком његовог величанства султану, управитељ мислије у Цариграду; у његовом осуетву књаз А. Б. Лобанов-Ростовски, отпрањник послова.
- 1859—1863. Књаз Алексеје Борисовић Лобанов-Ростовски, посланик; а у његовом осуетву Е. Н. Новиков, отпрањник послова.
- 1863—1864. Евгеније Петровић Новиков, отпрањник послова.
- 1864—1877. Никола Павловић Игњатјевић (доцније граф), посланик, а од 1867 године велики посланик. У његовом осуетву били су отпрањници послова: Егор Егоровић Стаљ, Алексеје Михаиловић Кумани и Александар Иванович Пелидов.
- 1878—1879. Књаз Алексеје Борисовић Лобанов-Ростовски, вел. посланик.
- 1879—1882. Евгеније Петровић Новиков, велики посланик; у његовом осуетву Михаил Константиновић Ону, отпрањник послова.
- 1882 — Александар Иванович Нелидов, с особитом поручком његовог величанства султану, управитељ посластија; а од 1883 год. велики посланик. У његовом осуетву отпрањници послова били су М. К. Ону и Валеријан Всеволодовић Жадовски.

Ж. Драговић.

стро-Угарског Франца Јосифа I било је примање честитања у легацији. Од стране наше владе честитао је министар иностраних послова г. Војвода Гавро Вуковић: цео дипломатски кор такође је ишао на честитање, а и неки наши званичници. За све вријеме, док је трајало примање, наша војничка музика пред легацијом свирала је царевску и друге одабране комаде.

(Трговина.) Ово су цијене са послиједњег пазара у *Пикшуку*:

Овце сума од 5 ф. до 5 ф. и 50 н. — Козе сума од 4 ф. до 5 ф. и 50 н. — Јарад сума 1 ф. и 40 н. — Јагњад сума 1 ф. и 80 н. — Кожице јагњеће комад 80 н. — Кожице јареће комад по 95 новч. — Урметин 1 и по кило по 10 н. — Брашно урметиново 1 и по кило по 11 новч. — Пшеница 1 и по кило по 10 н. — Раж 1 и по кило 8 1/2 н. — Јечам 1 и по кило 7 1/2 новч. — Кркола 1 и по кило по 3 н. — Дуван дограм 1 и по кило по 90 новч. — Масло 1 и по кило по 1 ф. — Скорул 1 и по кило по 50 новч. — Дуван у листу 1 и по кило 1 ф. и 15 новч. —

РАЗЛИЧИТО.

(Шенг о Вагнеру.) Из биографије овог великог композитора дознајемо, да је творац „музике будућности“, као и многи други особито даровити људи, паричито умјетници, био душевно болестан. Још у детињству био је врло слаба здравља и цијелог свог живота страдао од диспепсије-продива, те је због ове болести често приморан остајати рад. Раста је био невољно, него су му биле малене, а глава голема и без обрва. Био је врло раскопан, те је због тога вјешито био дужан; али у великој нужди и немаштини он је куванао скупоцјено одијело и украсе, не гледајући на то, што код куће није имао предмета од прве потребе. Владња је био таковог, да је жена његова, проживши с њим 10 година, и не могући дуже трпети га, побјегла од њега. Меданхолија га довела до потпуно усамљености: он је живио сам самцот, имајући узгајано само петого. Чинило му се, као да га свуда прате уображени непријатељи, од којих није знао, гдје ће се сакрити, и с којима се свашта и посвајао на глас. Он је страшно волио свога неа и држао је, да се он разумије у музици: ако је нас зављао они час, кад је свирао какав свој комад из опере, то би Вагнер одмах изабацио. Смрт тога неа био је велики ударац за композитора: он је силно плакао и чинило се као да се шпид неће утјешити.

(Мост преко канада Ла-Манша.) Како јавља „Фос. Цтг.“ припреми радови за постављење жељезничког моста између Инглеке и континента већ су готови. По њим мјерењем се дошло до увијерења, да се може извршити и краћа друга, него што се с почетка мислило. Тиме ће се број стубова у мору смањити од 121 на 72. Распон мостовних лукова рачуна се на 400—500 метара; конструкције ће бити што простеје, али и са сигурношћу, каква се, према данашњем стању може технике, постићи. За грађење ће требати седам година, а од тога четири године за фундаметрање стубова. Мост као и грађење његово неће сметати пловидби. Израчуна је да ће за извршење овог пројекта, заједно са интересом за вријеме грађења, требати 32 милијуна фунта стерлинга.

(Нов изум Едисоновог.) Едисон је изумио да узгај садржи електрицитет и изумио начин, којим се може електрицитет добивати из угљена досадањих динамо-стројева. Овај ће изум све досадање радње у електричним заводима поставити на сасвијем други темел. Едисон је већ узео и добио патент на свој нови изум.

(Најновије чудо у Францеа.) Јавили смо, да је председник Карно потписао декрет о приређењу нове свјетске изложбе у Паризу 1900, а Французима је сада стало до тога, да омет узимају неко ново чудо у изложби, које би као Ајфедова кула привлачило васколни свијет. Међу тим, како нарски листови пишу, нашло се већ и то ново чудо, те посјетници изложбе имаће да се диве нечему, што још нијесу видјели. Члан парламента Фр. Делонк поднио је ових дана економно-трговинског друштва у Паризу пројект о новом чуду. Тај Француз смислао на мисао да састави грдосију од тјелоскопа (дурбина), који би привукао нашим очима мјесеца на тричарију од једног метра даљине, дочим је у најбољих инструмената сунремене науке још увијек даљина између мјесеца и око 60 километара. Објектив (стакло) у овог грдног дурбина требаће да узимање у промјеру три метра, по томе би то било големо кристално зрцало од 8000 килограма тежине. Делонк изјављује, да стручњаци потврђују е је могуће начи-

нити такво оријашко дјело и да на вријеме може бити готово. Гледати пред собом мјесец на један метар даљино, то би заиста могло да буде неко невиђено чудо.

(Ерупција Етне.) Из Катаније јављају од 13. о. м. Од два дана почела је била дјелатност Етне понуптати. Потресивање, подземно грмљење у велико се било ублажило, тако да се већ мислило, да ће ерупције са свијем престати. Но данас по подне појавило се штетносно дје овање вулкана изнова. Огроман гротхот, који се чуо на далеко и широко, за- дао је већ онако доста претрашеном народу нови страх; густа црвена киша пада већ од 2 сахата, лава набуја омет и ваља се већом брзином, уништавајући на путу винограде и поља. Сељаци очајављују већ, јер премда им се са свијех страна припомоћ пружа, није то доста, да ублажи невољу. Много странаца, највише Инглеца, долази амо и успињу се на 1500 м. високу „Casa del bosco“, да ову ријетку и величану појаву природе из близу виде. Једног странаца, који се преврше лави приближавао, онекла је ова у лицу и на рукама. Лава је од Николосија само 2 км. удаљена. У највећој опасности је село Борело.

(Јака жегла и буре у Америци.) Из Њујорка 14. о. м. јављају, да је свуда велика врућина и да на више мјеста бјеште жестоке буре. Неки су пострадали од буре и удалили се у води, а жељезнички прелазни мостови су раскарвени.

(Нови ниглески парламенат) броји међу својим члановима: 31 банкар, 164 адвоката, 13 пијара, 2 немара, 15 посједника угљених мајана, 8 дипломата, 9 умјетника, 6 агената, 10 мањих посједника и пољопривредника, 83 посједника, 10 посједника галионица, 15 обртничких чиновника, 57 фабрикатара, 10 лијечника, 55 тргована, 1 бискуп епископа, 35 власника новина и новинара, 35 синова или браће перова (великана), 18 капиталиста, 19 посједника бродарница бродарских градитеља, 4 бурлеска агената, 9 свеучилишних професора, 20 канетана, 4 пуковника, 3 генерала, 8 потпуковника, 10 потпоручника, 1 подмаршал, 4 мајора, 2 поморска заповиједника, 1 контр-адмирал и 13 посланика разних занимања.

(Лазар Поповић.) (старији) бивши члан српског народног позорница у Н. Саду и краљевско српског нар. позорница у Биограду, а многогодишњи управитељ путних дружина, направено је преминуо 24. јулија (5. авг.) о. г. у Биограду. Лазар Поповић и ако није догђерао до врхунца умјетничког ипак је за Српство врло заслужан као један од првих и најглавнијих оснивача српске глуме, и оне у Биограду и Н. Саду, и ове у Загребу. Нека му је часна успомена и покој вјечни.

(Риједак мегдан) Прије неколико дана су дивје госпође из најбољег друштва у Линожу подјелиле редак мегдан. Непшто се споречевају и једна другу изазове на „језички“ двобој. Било је одлучено, да она буде побједилац и добије почасну награду, која је у стању, да изговори више ријечи за одређено вријеме. Турнир поче и њих дивје су говориле без престанка пуна три сата. Млађа и неурата је изговорила 203.560 ријечи. Њена супарица се показала међу тим куд и камо јача. Она је удата, па се сигурно другом практиком и четим лекцијама мужу жестоко извјежбала. За три сата изговорило је те чељаде пи мање ни више од 296.000 ријечи. Разумије се, да су јој дали награду.

Како су и на који начин бројане ријечи, ништа се не казује, али по вјестима, које су стигле из Линожа њемаким листовима, сви људи, који су хтјели присуствовати призору до краја, нијесу могли издржати ни до пола. Чим су језици почели радити као воденично чекало и говор потекао као бујица са врлетних голети, сви су утекли безобзирце од страха и ужаса.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА“.

БЕЧ. 1 августа. — Вијест једног мацарског листа односно неучења бездимног праха у Аустро-Мацарској из комитетног избора савршено се опрорвага, израђује се у великој количини у дивје фабрике у Пресбургу и у Блауму.

ЛОНДОН. 1 августа. — Доњи Парламенат изразио је неповјерење влади Салзберијевој са 350 против 310 гласова. Сједнице трајаће до 18/8 н. к. Министарски савјет ријешито је поднијети оставку. Салзбери отишао је у Озборн, повратиће се сјутра.

ТЈАНЦИН. 1 августа. — Влада кинеска послала је инфатерију и кавалерију у Раинкул, у сусједству Памира.

ПЕТРОГРАД. 2 августа. — Званично се јавља, да је колера констатована од 1/8 до 12/8 н. к. 164 болесника сумњивијех. 28 случајева несумњивијех. Цар брињући се о здрављу војене, наредио је, мјесто великијех маневара цијеле војске, расположене у Красном селу, симо маневре једне дивизије.

ЦАРИГРАД. 2 августа. — Стамбулов је поздрављен парочитијем изаслаником Султановијем; био је присутан у селамлику и примљен Султаном у аудијенцији, која је имала срдачан карактер.

ЛОНДОН. 2 августа. — Краљица је примила оставку кабинета Салзберијева, и данас ће наредити Гледстоу да састави нови кабинет.

БИОГРАД. 3 августа. — Дан рођења српског краља свечано прослављен. Ристић је примио честитања представника странијех сила.

ПЕТРОГРАД. 3 августа. — 13/8 било је 13 случајева, а у Москви 12/8 два случаја смрти од колере.

СОФИЈА. 4 августа. — Стамбулов био је испраћен на станицу цариградске жељезнице почасном стражом; на свијем турскијем станицама био је поздрављен са војничкијем почастима. Дошавши у Софију, био је примљен Принцем.

БИОГРАД. 4 августа. — Ушљед оставке министра војног и унутрашњих послова председник савјета Пашин предложио је регентству оставку цијелог кабинета.

ЛОНДОН. 4 августа. — Чује се, да Робери неће ући у кабинет Гледстонов. Сједнице (?) одложене до четвртка; Гледстон ишао у Осборн.

ЛОНДОН. 5 августа. — Кабинет Гледстонов коначно уређен; Гледстон премјер и чувар печата, Робери иностранијех послова, Аскит унутрашњих.

ТЕГЕРАН. 5 августа. — Овдје се колера шири, а тако и у Тавризу, много стотина дневно умире.

ЛЕМБЕРГ. 5 августа. — Вијест векијех листава, да се појавила колера у многим селима у Галицији званично се побја.

ПЕТРОГРАД. 5 августа. — Хитро премјешта се у Јапан, Шевич у Лисабон. Струве у (?), Кавтакузен, савјетник у Бечу, именован је министром у Вашингтон. Колере већ нема у Нижњем Новгороду.

ЦАРИГРАД. 5 августа. — Протокол односно наименовања Наум-ефендије за гувернера ливанског потписан је јуче.

БИОГРАД. 6 августа. — Криза министарска још траје. Министар правде Борђевић именован је министром у Париз.

ПЕТРОГРАД. 6 августа. — Званично се јавља, да је овдје било 70 случајева колере; пет од њих оздравили су, а пет умрли.

ЛОНДОН. 6 августа. — Рајгер извјештава из Танжера, да је министар француски и секретар легације француске дванут био злостављен од солдата мароканскијех, били би убјени, да није посредовао члан легације шпашолске.

АТИНА. 6 августа. — Србија је изјавила, да је српско-грчки трговински уговор истакао 10/7.

БЕЧ. 7 августа. — Царев дан рођења прослављен у Бечу, Пешти и цијелој држави с великим ентузијазмом од стране народа.

СОФИЈА. 7 августа. — Стамбулов отпутовао у Варну, принц у министар Рило.

ПЕТРОГРАД. 7 августа. — Званично се јавља, да је јуче било 60 случајева колере: 22 умрло.

АТИНА. 7 августа. — Нови карантин од једанаест дана за лађе, које

иду између Керчи и границом румунском.

БИОГРАД. 7 августа. — Министарска криза још траје, кабинетско питање ријешито се у суботу.

ЛОНДОН. 7 августа. — Сир Едвард Греј именован је другијем секретаром у министарству иностранијех дјела.

ОБЈАВА ПОМОРЦИМА.

Феџер који је до сада свијетлио на рту „Мендере“ близу Улиња покварен је; мјесто њега ће данас на истом мјесту привремено, док се ови поправи, постављен бити један првени феџер, који ће се моћи виђети на двије и по миле даљине.

Број 617

Цетинје, 31 Јулија 1892.

Из канцеларије
КЊ. ЦР. ПОМОРСКОЈ УПРАВЕ.

ОБЈАВА.

Кућа г. Маша Врбиче која се налази на ријечи Бунару у Бар са двије фабрике, угљаном и саунарином, на тавану је са потпуним прибором изнешена је на јавну продају 2-ог маја о. г. за измир дуга г. Врбиче који дугује г. Ривоу; и објава је била изнешена у листама по варошима, рок је био продаји означен 2-ог овог мјесеца, но није се нико пријавио да понуди суму која би прилична била вриједности реченог имања; зато се нешто имање поново износи на јавну продају до 1 септембра о. г. који ће се дан држати лиценција продаје тог имања и који највишу суму пована положи на тој лиценцији, њему ће се означена кућа са фабрикама и цијелим принадлежњим прибором њеним потписати у влаштину.

Лиценција ће се држати у Окр. Суду Барском, ко би жељео купити означено имање, нека се пријави истом Суду.

Цетинје, 30 Јула 1892.

КАНЦЕЛАРИЈА ВЕЛИКОГ СУДА.

(2—3) Број 1644.

О Г Л А С И.

ПОШТАНСКЕ БИЛЈЕГЕ.

Потписани тражи и купује највишу количину црногорских жиганих билјеге и отворених писема. Понуде шаљу се на адресу:

A. Weisz

marchand d'antiquités et timbres.
Budapest, Vaci Korut 4. (4—10)

Printemps

NOUVEAUTÉS
Envoi gratis et franco

du catalogue général illustré, renfermant toutes les modes nouvelles pour la SAISON D'ETE, sur demande affranchie adressée à

M. JULES JALUZOT & Ce
PARIS

Sont également envoyés franco, les échantillons de tous les tissus composant nos immenses assortiments, mais bien spécifier les genres et prix. Tous les renseignements nécessaires à la bonne exécution des commandes, ainsi que les conditions d'expédition, sont indiqués dans le Catalogue. L'envoi franco de port jusqu'à destination de toute commande de 50 francs payée par avance, pourra être exigée en un seul point.